

באיזו מגלשה לגלוש?

מקבילים התורה אתם מתקיימין ואם לאו
אני כהור אתכם לתורתו וכוונתו: הריני ר'
סיבאי *בשעה שהקרימו ישראל נעשה
לנשטע באו ישיש ריבוא של מלאכי השרת
לבל אהר ואהר מישראל קשרו לו שני
כתרים אהר כנגד נעשה ואהר כנגד נשמע
וכיון שהטאו ישראל ידדו מאה ועשרים
ריבוא מלאכי חבלה ופירקים שנאמר
ויהצלו בני ישראל את עינים מהר הדב
א"ר רבא בר' רבנא בחורב טענו בחורב
פירקי בחורב טענו כדאמין בחורב פירקי
דכתיב ויהצלו בני ישראל וגו' א"ר ר' זוטא
ובולן זכה משה ונטלן דסמך ליה ומשה
יקח את האהל אמר ר"ל עתיד הקב"ה
ישלחוהוין לנו שנאמר ופרווי' ה' ישיבון ובאו
ציון ברנה ושמתו עולם על ראשם שמתה
שמעולם על ראשם אמר רבי אלעזר *בשעה
שהקרימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת
דמין

יבין ק"ל ר"ל. וזכור כי חזקתו
היה המיזמי וזו ספרים
מכתיב בן ביהו"ל ויגלו לא נאמר
אלו ויהגלו יאמרו גדולה מה
מכה ממת שרמטת הכל נמי
גדולה היה במלך טיב הוה קשר שני
כשרים ומלך הכל לא היה כח
ט"ל (אמר אהר):
פרין קדם לבנו. יקב"ה ר"ת
שאר לט חלום גדל כשאר
חלום ומפרס דמסו היש אחרונ
וריס אכר כשמוס מתרומין *כתיב
לאחרונ ואחרונ פרו קדם לבנו
בד כולן משה לשה ואחר שיה
טעין עלו כל אשתק ונלון עלין
לחדים היו פרו קדם ללחם עלים חך
חמה שמכיל קרא נחמט בעני הישר
דכחלו קרא לא נחמט ישראל לחמט
אלא הקב"ה מכתוב כן דודי בן
הצנים וקרא רחם אכר כחפזים
(כ"ו) (א"ר) ליה לאחיו עפי:
(ול)

קול ואמרה לחן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת מישהמשין בו דכתיב
ברבי ה' מלאכיו גבורי כח ערשי דברו לשמיע בקול דברו ברישא עושי והור
לשמע א"ר רבא *ברבי רבנא מ"ד *כחפזח בעני הוער וגו' למה נמשלו ישראל לחפזח לומר לך מה חפזח זה
פרו קדם לעלו א"ר ישראל הקרימו נעשה לנשמע ההוא ידוקי דהויה לרבא דקא מעיין בשמיעתא ויתבה
אצבעתא דרדיה תונו ברעא וקא מייץ בתו וקא מבעין אצבעתיה: דמא *א"ל עמא פוזא דקדמיתו פומייכו
לאונייכו אבתי בפהויתייכו קיימיתו ברישא איבעי' לבו למיטמי או מיציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו א"ל אנן

א"ר רבא
פ"ח

דמין כשליכוסא. החלוקט כמו נחום לכ סדך השמים מלחם
ובחלו עליו כלא יענוט נדבר שלל טלל לעמוד בו: כהלה.
נקלה וקבלת לחם הוא ללחם ולכסף שפיקומה קדם וס:
לכמה. קרבתה: מלונס. תעסד דשולכח לשנה דחולסח הוא רב
תורה אור לחם כחם גיטין מנס בתוך תעסח.
דמין בשליכוסא כתיב בן *תובת ישראל
התם הנך אוניו דמין בעלילותא כתיב ברו
*ספק בגדים ישרם: א"ר ישכאל בר
הוא שכתב. ויקרא באזני העם ויאמרו כל ראביע
אשר דבר ה' נעשה ונשמע, ובתחילה סיפר להם, וענו קול הקצר
אחד** *כאלו קול אחד נעשה. ועתה קרא באזניהם כל הכתוב
והוסיפו ונשמע. והטעם נעשה כל הכתוב ונשמע אותם** תמיד
שלא ישכח מפיו. והגאון אמר** כי הוא מוקדם ומאוחר**, או
נעשה המצוות הנטועות בלב, ונשמע מצוות הקבלה**. או נעשה
כל המצוות שציונו עד עתה, ונשמע כל המצוות העתידות, או
נעשה מצוות עשה ונשמע מצוות לא תעשה.

3. [ה] נעשה ונשמע, יונתי המתים) וכו', אמר הקב"ה
נתתי להם מצוות עשה וקבלו עליהם, מצוות לא תעשה
וקבלו עליהם, ולא פירשתי להם מהן שכתן ולא אמרו
לי דבר אלא כל אשר דברו ה' נעשה ונשמע, נעשה זו
מצוות עשה ונשמע זו מצוות לא תעשה. (מדרש)
[ס] נעשה ונשמע, קבלו עליהם תלמוד תורה והמעשה
(במדבר רבה יד—)

2. וְאָמַר בְּאֲבוֹת שֶׁל רַבִּי נֶתָן (פרק כב): כֹּל שֶׁמַּעֲשִׂיו מְרַבִּין
מִהֶקְמָתוֹ, הֶקְמָתוֹ מִהֶקְיָמָת, שְׁנֵאמַר (שמות כד, ז):
נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. בְּאוֹר הַדְּבָר: כִּי הָאִישׁ אֲשֶׁר קָבַל עַל נַפְשׁוֹ
בְּלֵב גְּאָמָן לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת עַל־פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יִזְרְהוּ וְעַל
הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֵאמְרוּ לוֹ הַיּוֹשְׁבִים עַל הַמִּשְׁפָּט, יֵשׁ בְּיָדוֹ מִן
הַיּוֹם הַזֶּה שְׂכָר עַל כָּל הַמִּצְוֹת, עַל אֲשֶׁר שִׁמְעָה אֲזִנּוֹ
מִדְּבַרֵי הַתּוֹרָה וּמִכֵּן לָהֶם, וְעַל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא גָלוּ אֲזִנּוֹ
עֲלֵיהֶם עֲדָנָה, וְצָרָק לְבָשׁ וְקָנָה זְכוּת עַל הַגְּלוּת אֵלָיו וְעַל
כָּל נַעֲלָם מַעֲשָׂיו. וְאַחֲרֵי זֹאת יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁ וַיִּשְׁקַד עַל
דְּלִתוֹת מוֹכִיחֵיו וַיִּשְׁפִּיל מִכָּל מַלְמָדּוֹ, וְנִמְצָא הָאִישׁ הַזֶּה
מַעֲשִׂיו מְרַבִּין מִחֶקְמָתוֹ, כִּי לֹא יָדַע אֶת הַדְּבָר, וְהֵנָּה שְׂכָרוֹ
אֲתוֹ עָלָיו. וְכַעֲנָן מֵה שְׁאֵמְרוּ וְשָׂאֵל בְּסִינַי נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע,
שֶׁהַקְרִימוֹ קָבַלְתָּ הַמַּעֲשֶׂה עַל נַפְשָׁם לִפְנֵי הַשְּׁמִיעָה, וְכַעֲנָן
אַחַר לֹא יָמְכָן שִׁיהוּ מַעֲשֵׂי הָאָדָם מְרַבִּין מִמֶּה שֶׁהוּא יוֹדַע.

4.

5.

נעשה סבורנו
ונשמע, נעשה להכלית שנשמע בקולו** כעברים המשמיעים את
הרב שלא על מנת לקבל פרס**, כענין "עושי דברו לשמוע בקול
דברו" (תהלי קג כ).

הוא מנא דהויה לרבא דקא מעין בשמעתא ויהבא אעבעתא דידות תותי
כרעיה וקא מיין בהו וקא מבנין אעבעתיה דמא, א"ל עמא פויוא דקדמתו
פומיבו לאודליבו אבתי בפחותיבו קימותו, בוישא איבעי לבו למשמע, אי מציתו
קבליתו ואי לא לא קבליתו, א"ל אנן דבנין בשלמותא כתיב בן תומת ישרים
תנחם, הנך אינשי דבנין בעלילותא כתיב בהו ובלק בוגדים ישרם. כשרואים הקשבה
רוחנית עליונה החולכת ומתגברת על כל ההרגשות הגופניות עד שהיא מבטלתן
ומשתקתן, אפשר לחשוב את התגלות כח זה בשני אופנים: או שהוא דבר זר הבא
ומתפרץ נגד החק הטבעי של חיי האדם, שראוי לו לאדם להיות לכתחילה נזהר
ממנו שלא יעבור את גבולו, כדי שלא יחרס את מוסדי החיים הגופניים שלו, או
באופן אחר שהוא התגלות כח עליון, משלים, שכל הכחות הגופניים והנפשיים
כולם מתעלים על ידו ומתוך כך הם בטלים אליו. ומתוך שהענין הוא באמת בא
מיסוד של עליה כללית שהאמתיות הטבעית של החיים צריכה להביא אליו,
החיים הם בטוחים מכל הירוס. ואדרבא, הרי הם מוכרחים להיות בכללותם
מוסיפים איתניות ע"י עלייתם למקורם היסודי, בשאבם שפעת חיים ממענם המקורי.

6

מ"ן
ל"א

3. וכך הוא ביאורם של דברים: הקדמת נעשה לנשמע של
עבודת מלאכי השרת מוכנה היא שאין השמיעה סיבת הקיום של
רצון ה' אצלם. השמיעה אינה אלא יוצרת האפשרות של הקיום.
עצם הקיום אינו זקוק לשום סיבות, כי על כן כל עצם מציאותם
של מלאכי השרת אינו אלא קיום רצון קונם. והרי שמם מורה
על מהותם:
מבוי יי

7

מ"ן
ל"א

נעשה ונשמע

קבה

נעשה ונשמע

"אמר רבי אלעזר: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בתיקול ואמרה להן: מי גילה לבני רז וזת, שמלאכי השרת משתמשים בו". (שבת פח ע"א)

הקדמת נעשה לנשמע זהו כחן של ישראל מאז ומעולם. מפני שאנו חשים בקרבנו שבמעמקי הטבע של כל מהותנו, כל קדושת היהדות צפונה. ואם אנו חשים איזו חלישות וגיבורתה בנוגע לנפשנו, אנחנו צריכים ראשית לכל להתעורר להיות נאמנים לעצמנו. ננער את עצמנו מכל התכחשות עצמית, ונדע להגן בגאון על הצביון השלם שלנו. ואז נצטרך בעוז על דרכנו בכל מסילות החיים ובכללם גם כן בדרכה של התחיה הלאומית ובנין הארץ.

כל דבר החקוק בטבע אינו צריך לשמיעה וללמוד. הדבורה בונה את תאי כוורתה בדיוק המספרי ביותר שלם, בלי שמיעה של שעורים בהנדסה, מפני שכך חקוק בטבעה. ובעולם הרוחני אין היצורים הרוחניים העליונים צריכים שמיעה לפני מפעליהם, מפני שקדושתם היא להם טבעית. רק בני אדם העלולים להיות נבוכים על ידי מהומות המדע המזויף, צריכים התאמצות לשוב אל הטבע הטהור הנפשי שלהם.

ואנחנו במעמד הר סיני, בעת אשר ראש הפסגה של אמיתת היותנו נתגלה על פללנו, בעת אשר אדון כל נגלה עלינו בערפלי טוהר ללמד לעמנו תורה ומצוות, באנו לידי המעלה העליונה הזאת, ונהיינו ישראלים טבעיים טהורים, כטבע האזתן של נשמתנו בעצם טהרה. ובשביל כך הקדמנו נעשה לנשמע, למעלה מכל התרבות המזויפת של האנושיות השוגה בהבליה והסובלת מסכלות רשעתה בשליטת האדם לרע לו, ואובדת בזה את עצמה ועצמה.

ועתה אחים כולכם צעירים וזקנים, בתעופה אמיצה נשוב לאותו הטהור הנשגב שלנו. ונאמנים לעצם טבע נשמתנו, נעמוד כולנו לבצר את שבות-שבותנו בארץ חיינו, על פי היסוד של הטהור והאמון העצמי. נגלה בכל מפעלי החיים הכלליים והפרטיים את אותו הרוח הכמוס מכל האנושיות כולה, המתענה ביסורי כחשותה לעצמה.

ובתיקול תפוצץ ממרומי הקודש עוד הפעם: "מי גילה רז זה לבני? רז שמלאכי השרת משתמשים בו!"

וכימי עולם נענה כולנו קול אחד חוצב להבות אש: "כל אשר ד' נעשה ונשמע" (שמות כד ז)!

(מאמרי הראיה, ח"א, עמ' 171)

